

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ: Οι ψυχοκοινωνικές διαστάσεις του χρόνιου προβλήματος

Γράφει ο Καθηγητής Γιώργος Πιπερόπουλος

Ξεκινώ δηλώνοντας ότι ΔΕΝ είμαι ο μόνος που ασχολήθηκε με το χρόνο οξύ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ μας πρόβλημα στη διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών. Καθώς, όμως, αναδύεται και πάλι στην επικαιρότητα η δραματική μείωση του πληθυσμού της Πατρίδας μας (το 2020 σημειώθηκαν 131.839 θάνατοι και 85.605 γεννήσεις) φέρνω στην προσοχή σας το παρακάτω κείμενο μου που φιλοξενήθηκε στον Τύπο τέλη της δεκαετίας του 1980, και μετά στις αρχές του 2000 (τότε που ανθούσε το Χρηματιστήριο στη χώρα της «φαιδής πορτοκαλιάς»).

<https://www.kathimerini.gr/economy/561309769/meiothike-oso-pote-o-ellinikos-plithysmos-tin-perasmeni-chronia/>

Είναι κοινά αποδεκτό, με αντικειμενικά κριτήρια χωρίς πολιτικές εμπάθειες και σκοπιμότητες, ότι εξαιτίας των τελευταίων 13 μηνών της καταστροφικής πανδημίας covid-19 θα πρέπει να διαχειριστούμε στο εγγύς μέλλον (και πάλι μετά το 2010 τότε που οι «Σύμμαχοι» μας γονάτισαν με τα «Μνημόνια»), πολύ δύσκολες οικονομικά, κοινωνικά και υγειονομικά ημέρες φοβάμαι ότι για μια ακόμη φορά θα αποβέσουμε το ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ στις περιβόητες συμβολικές «Ελληνικές καλένδες». Δείτε παρακάτω το σχετικό ηχητικό από την ομιλία μου για το ΟΞΥ δημογραφικό μας πρόβλημα που έκανα στη Σχολή Γονέων Κατερίνης τον Νοέμβριο του 1992 και ευχαριστώ το αγαπημένο blog για την φιλοξενία! <https://www.youtube.com/watch?v=DwINfXDLgR4>

*****

Δεν θα τολμήσω να κάνω μια βαθιά τομή στο καιυτό ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ μας πρόβλημα διότι δεν το επιτρέπει ο χώρος, αλλά θα σκιαγραφήσω, σύντομα, τις ψυχοκοινωνικές του διαστάσεις επειδή σε αυτές πιστεύω ότι εστιάζονται και οι αιτίες και μαζί και οι πιο αποδοτικές λύσεις του.

Στις δεκαετίες που μας πέρασαν διάφορες Επιτροπές της Βουλής κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι οι βασικές αιτίες του δημογραφικού μας προβλήματος ήταν μεταξύ άλλων: Ο χώρος κατοικίας (32 % των Ελλήνων ζει εγκλωβισμένο σε μικρά διαμερίσματα ενώ πολλά νέα ζευγάρια δεν έχουν δική τους στέγη)

Το πολύ ψηλό κόστος ανατροφής των παιδιών και η παροχή παιδείας και (παραπαιδείας) Η ανεργία των νέων που μεταθέτει το γάμο και την απόκτηση παιδιών

Ο υπέρμετρος ατομικός ευδαιμονισμός Προχωρώντας με αυτά τα δεδομένα και αυτούς τους ρυθμούς βλέπουμε ότι το έτος 2021 ο πληθυσμός της Ελλάδος έφτασε να είναι μόλις 10,423,054, της Αλβανίας 2,877,797 (δεν υπολογίζονται όσοι ζούνε σε γειτονικές χώρες όπως π.χ. στην Ελλάδα), της Β. Μακεδονίας 2,083,374, της Βουλγαρίας 6,948,445, και της Τουρκίας 84,339,067, (από τα οποία τα 51 εκατ. στις ηλικίες ανάμεσα στα 15 και 64 χρόνια!)

<https://www.worldometers.info/population/countries-in-europe-by-population/>

Εξετάζοντας συνοπτικά τα δημογραφικά μας στοιχεία διαπιστώνουμε ότι ανέκαθεν η χώρα μας ήταν κοινωνία «προσφύγων και ξενιτεμένων».

Το 1907 η Ελλάδα αριθμούσε 2,631,952 ψυχές και αργότερα μετά τους βαλκανικούς πολέμους και τον πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο φτάσαμε το 1920 τον αριθμό 5,061,889. Τελικά το 1923 μετά την Μικρασιατική καταστροφή και την ανταλλαγή πληθυσμών φτάσαμε να είμαστε 6,010,000 άτομα.

Στις δεκαετίες που ακολούθησαν ενσωματώθηκαν στον κορμό της Ελλάδας και νέα κύματα προσφύγων, χάσαμε σχεδόν ένα εκατομμύριο στην δεκαετία του 1940 και στη συνέχεια η αστυφιλία γέμισε τις πόλεις μας με άνεργο πληθυσμό ενώ ερημώθηκε η περιφέρεια.

Στη δεκαετία του 1960 κορυφώθηκε και η μεγάλη πληθυσμιακή διαρροή σχεδόν ενός εκατομμυρίου συμπολιτών μας στις αγορές εργασίας της Ευρώπης και κυρίως της Δυτικής Γερμανίας, αφού είχαν ήδη προηγηθεί τα επίσης μεγάλα μεταναστευτικά κύματα της μεταπολεμικής δεκαετίας του 1950 προς τον Καναδά, την Αυστραλία και τις ΗΠΑ. Και μετά την υπαγωγή στα Μνημόνια, μεταξύ του 2010 – 2019 υπολογίζεται ότι «χάσαμε» από 150- 400 χιλιάδες νέους από τους οποίους πάρα πολλοί πτυχιούχοι Πανεπιστημίων και ΑΤΕΙ και πολλοί κάτοχοι Μεταπτυχιακών τίτλων σπουδών που προτίμησαν την ξενιτιά από την ανεργία και από ατολαβές που θυμίζουν χαρτζιλίκι και όχι μηνιαίους μισθούς...

Αστυφιλία και νέο «στυλ ζωής»

Οι ελληνικές οικογένειες της υπαίθρου λειτουργώντας μέσα στο κοινωνικό-οικονομικό σύστημα μιας γεωργικοκτηνοτροφικής Ελληνικής πραγματικότητας παρέμειναν "εκτεταμένες" στη δομή τους (τρεις γενιές συμβίωναν στον ίδιο οικολογικό χώρο) και πολυμελείς ενώ, αντίθετα, οι οικογένειες των αστικό-βιομηχανικών μας κέντρων προσαρμοζόμενες στις απαιτήσεις και τις ιδιομορφίες του νέου τρόπου ζωής μεταλλάχθηκαν σε "τυρηνικές" όπου το κάθε ζευγάρι προσαρμόζομενο στις απαιτήσεις της ζωής αποκτούσε ένα ή το πολύ δύο παιδιά. Αναμφίβολα η έλλειψη χώρου, η απασχόληση και των δύο γονέων και η έλλειψη παππούδων και γιαγιάδων που θα μπορούσαν να αναλάβουν την φροντίδα των παιδιών οδήγησε με μαθηματική ακρίβεια τη σύγχρονη ελληνική οικογένεια στη σμίκρυνση...

Για να διατηρηθεί μια σταθερή αυξητική τάση στην δημογραφική οντότητα και τα χαρακτηριστικά μιας κοινωνίας πρέπει οι γεννήσεις να υπερβαίνουν τους θανάτους αλλά ήδη στην Ε.Ε. ο μέσος όρος είναι σχεδόν μηδενικός. Πριν τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο η φυσική αύξηση του ελληνικού πληθυσμού (γεννήσεις μείον θάνατοι) ήταν της τάξης του 12 και 13 % για να φτάσει τώρα στο εντυπωσιακό επίπεδο πολύ κάτω του 1 % δηλαδή σε ΑΡΝΗΤΙΚΑ μεγέθη καθώς εδώ και μερικά χρόνια στην Ελλάδα έχουμε σε ετήσια βάση περισσότερους θανάτους από γέννες και μάλιστα στις γέννες υπολογίζονται και δεκάδες χιλιάδες αλλοεθνών (νόμιμων προσφύγων μεταναστών αλλά και λαθρομεταναστών!)

Αξίζει να σημειωθεί ότι:

- 1) Οι οικογένειες που ΔΕΝ έχουν παιδιά ήταν 785,452 το 2001 και έφτασαν τις 913,279 το 2011.
- 2) Οι οικογένειες με ΕΝΑ παιδί ήταν 642,450 το 2001 και αυξήθηκαν στις 715,342 το 2011
- 3) Οι οικογένειες με ΔΥΟ παιδιά ήταν 693,830 το 2001 και έπεσαν στις 680,955 το 2011
- 4) Οι οικογένειες με ΤΡΙΑ παιδιά ήταν 150,171 το 2001 και έπεσαν στις 140,639 το 2011
- 5) Οι οικογένειες με ΤΕΣΣΕΡΑ παιδιά ήταν 32,083 το 2001 και έπεσαν στις 27,051 το 2011
- 6) Οι οικογένειες με περισσότερα από 4 παιδιά από 8,374 το 2001 έπεσαν στις 6,435 το 2011

Με άλλα λόγια αυτά καθ' αυτά τα δημογραφικά μας μεγέθη ΕΙΝΑΙ ανησυχητικά και γίνονται περισσότερο δραματικά εξαιτίας συγκεκριμένων κοινωνικών και οικονομικών συγκυριών και Εθνικών λόγων.

Ήδη αυτό φαίνεται στην διαπίστωση της ανατροπής της πληθυσμιακής πυραμίδας που έχει επιδεινώσει τα προβλήματα είσπραξης πόρων από οικονομικώς ενεργά άτομα και απόδοσης συντάξεων σε απόμαχους της οικονομικής δραστηριότητας αλλά και στις επεκτατικές βλέψεις των Τούρκων. Εάν η Ελλάδα υειπόνευε με Αυστριακούς, Ελβετούς, Βέλγους ή Γερμανούς τότε το δημογραφικό μας πρόβλημα δεν θα είχε την ιδιόμορφη οξείτητα που σήμερα έχει.

Αυτό φυσικά είναι απλά ουτοπία...

Σίγουρα δεν μπορούμε να αλλάξουμε τους γεωπολιτικούς μας γείτονες και τους δικούς τους ρυθμούς δημογραφικών εξελίξεων. Μπορούμε, όμως, και επιβάλλεται να αλλάξουμε τις νέες αξίες μας που μεγέθυναν την αίσθηση του στείρου ατομικισμού και της καταναλωτικής μανίας, εξουδετέρωσαν την ιδέα ότι μέσα από τα παιδιά μας προεκτείνονται, με την ευλογία του Θεού, η υπαρξιακή μας οντότητα στο μέλλον και η συνέχιση της εθνικής μας υπόστασης.

Οι ψυχοκοινωνικές διαστάσεις του προβλήματος μπορούν να αλλάξουν εάν θυμηθούμε την πατροπαράδοτη αγάπη μας για την οικογένεια και τα παιδιά. Τόσες και τόσες γενιές κατατρεγμένων προσφύγων Ελλήνων Ποντίων, Μικρασιατών και άλλων (όπως ο υπογράφων γιός Πόντιου εκ Ρωσίας πατέρα και Σμυρνιας - Μικρασιάστας μητέρας) επιβιώσαμε σε ασύγκριτα χειρότερες συνθήκες αλλά τότε τα παιδιά ήταν ευλογία ενώ τώρα...Βάρος! Αναμφισβήτητα για πολλές δεκαετίες το Ελληνικό Πολιτικό Σύστημα αδράνησε με αποτέλεσμα από σοβαρό να μετασχηματιστεί σε ΟΞΥ το χρόνο ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ πρόβλημα!...

Τρελοπαππούς ο Γιώργος Δουγαλής

Μια φορά, παππούς, πάντα παππούς. Σε πελάγη ευτυχίας πλέει εδώ και δυο ημέρες ο ανηδύμαρχος Κοζάνης κ. Γιώργος Δουγαλής, καθώς η κόρη έφερε στον κόσμο ένα υγιές-αίσατο αγοράκι, το περασμένο Σάββατο. Ευχόμαστε ολόψυχα να είναι πάντα με πάντα γερό και δυνατό το πρώτο εγγονάκι του κ. Δουγαλή. Έπεται και συνέχεια....

2. ΤΗΝ ΕΠΟΜΕΝΗ ΕΙΚΟΣΑΕΤΙΑ Ο ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΘΑ ΜΕΙΩΘΕΙ...

Μέσο: . . . . . ΚΙΒΩΤΟΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ

Ημ. Έκδοσης: . . . 10/06/2021 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 10/06/2021

Σελίδα: 24

Του Κώστα Τζίμα

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ:

Την επόμενη εικοσαετία ο πληθυσμός της Ελλάδας θα μειωθεί κατά ένα εκατομμύριο

«Το δημογραφικό πρόβλημα της Χώρας καθίσταται εκ των πραγμάτων το υπ' αριθμόν ένα εθνικό πρόβλημα», ανέφερε ο Αρχιεπίσκοπος μιλώντας κατά την παρουσίαση της νέας πρωτοβουλίας Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης της Eurobank για το Δημογραφικό Ζήτημα .

Ο κ.Γερώνυμος αναφέρθηκε στα δημογραφικά δεδομένα της Χώρας χαρακτηρίζοντάς τα αποσυγκριτικά, αφού σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία των σχετικών δημογραφικών μελετών, εντός της επόμενης εικοσαετίας ο πληθυσμός της Ελλάδας θα μειωθεί ως και 1.000.000 άτομα.

«Το δημογραφικό πρόβλημα της Χώρας καθίσταται εκ των πραγμάτων το υπ' αριθμόν ένα εθνικό πρόβλημα, μείζον κάθε άλλου προβλήματος, το οποίο κυριολεκτικά απειλεί να δυναμιτίσει τα θεμέλια και αυτής ακόμη της ύπαρξης και υπόστασής μας σε συνθήκες ελευθερίας και κοινωνικής ευημερίας» ανέφερε ο Αρχιεπίσκοπος τονίζοντας ότι χρειάζεται περσόνα, ώστε να εντοπισθούν οι αντικειμενικά πραγματικές αιτίες του προβλήματος και να αναζητηθούν οι ενδεχόμενες λύσεις.

Ο Αρχιεπίσκοπος σημείωσε ότι η αιτιολογία είναι πολυπαραγοντική και ανέφερε επιγραμματικά τους κυριότερους παράγοντες που συμβάλλουν αρνητικά στην υπογεννητικότητα, όπως διαχρονικά και εμπειρικά τους βλέπει η Εκκλησία μέσα από τη συσσωρευμένη δισχιλιετή εμπειρία της είναι:

- Η εκκοσμίκευση και αποιεροποίηση της κοινωνίας. Δεν είναι τυχαίο ότι οι Χριστιανικές οικογένειες, μεταξύ των οποίων οι ιερατικές, αποτελούν τις κατ' εξοχήν πολυμελείς οικογένειες σήμερα.

- Η υποτίμηση του κλασικού γάμου και γενικά του οικογενειακού θεσμού.

- Η κυρίαρχη κουλτούρα των ασταθών ερωτικών σχέσεων, του ατομισμού και της ιδιοτέλειας των γονέων σχετικά με το περιεχόμενο της κύησης. Χρειάζεται η εξισορρόπηση των δικαιωμάτων και μάλιστα η προστασία του αγέννητου παιδιού, το οποίο από τη σύλληψή του αποτελεί αυθύπαρκτο οντότητα και προσωπικότητα.

Πολιτεία, Εκκλησία και Κοινωνία των πολιτών οφείλουν να δημιουργήσουν τις απαραίτητες δομές, ώστε να αποφεύγονται οι διακοπές κύησης και να στηρίζονται μη-

«Το δημογραφικό πρόβλημα της Χώρας καθίσταται εκ των πραγμάτων το υπ' αριθμόν ένα εθνικό πρόβλημα, μείζον κάθε άλλου προβλήματος, το οποίο κυριολεκτικά απειλεί να δυναμιτίσει τα θεμέλια και αυτής ακόμη της ύπαρξης και υπόστασής μας σε συνθήκες ελευθερίας και κοινωνικής ευημερίας»

τέρες ή παιδιά.

- Οι δυσχερείς επαγγελματικές και οικονομικές συνθήκες.

- ΜΜΕ και Νομοθετήματα της Πολιτείας.

Όπως είπε «αστοχα νομοθετήματα της Πολιτείας, συμβαλλούσης και της Ευρωπαϊ-

κής Ενώσεως, υπονομεύουν κυριολεκτικά τα θεμέλια του σταθερού και συνεκτικού οικογενειακού βίου, ενώ και τα ΜΜΕ με τη σειρά τους προβάλλουν συστηματικά αμφισβητούμενης αξίας πρότυπα διαπροσωπικών ερωτικών και οικογενειακών σχέσεων».

Ο Αρχιεπίσκοπος, επίσης, θεωρεί αναγκαίο να εξετάσουμε εκ νέου τα πράγματα με αντικειμενικό πνεύμα και θεώρηση, χωρίς ιδεοληψίες, κραυγές και συναισθηματικές εξάρσεις.

Σύμφωνα με τον Αρχιεπίσκοπο, «η Εκκλησία έχει αναλάβει και συνεχίζει να αναλαμβάνει συγκεκριμένες πρωτοβουλίες ενίσχυσης της γεννητικότητας» και ανέφερε επιγραμματικά τα εξής:

Α) Η πολύπλευρη στήριξη των οικογενειών - πνευματική και ψυχική μέσω των ιερών μυστηρίων και των ιερών ακολουθιών της Εκκλησίας και της εκκλησιαστικής πνευματικής ζωής. Η ηθική, διδακτική και ψυχολογική στήριξη μέσω των διαφόρων εκκλησιαστικών ιδρυμάτων και δομών, όπως Ιδρύματα Γάμου και Οικογένειας, Σχολές Γονέων, Κέντρα Συμπαράστασης Οικογένειας. Η διαμεσολάβηση των ιερών και των πνευματικών για την υπέρβαση των διαφό-

ρων προβλημάτων που προκύπτουν εντός του γάμου.

Β) Η επίσης πολύπλευρη υλική στήριξη με διάφορους τρόπους, όπως η υλική ενίσχυση οικογενειών, η ενίσχυση των συλλόγων πολυτέκνων, οι δομές στήριξης γεννήσεων και αποφυγής διακοπής της κύησης, οι κατασκηνώσεις για παιδιά και νέους, τα κοινωνικά ιατρεία και φαρμακεία, τα κοινωνικά φροντιστήρια, οι υποτροφίες σπουδών, οι φοιτητικές εστίες, τα διάφορα οικονομικά βοηθήματα σπουδών, η στήριξη κατά τη στρατιωτική θητεία, η εργασία σε εκκλησιαστικές δομές και ακόμη η καλώς νοούμενη διαμεσολάβηση προς εξεύρεση εργασίας.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα υλικής ενίσχυσης αποτελεί η θεσμοθέτηση το 1999 του επιδόματος του 3ου παιδιού στη Θράκη. Το 1999 ήταν μόλις 100 οι τρίτεκνες οικογένειες. Το 2005 οι γεννήσεις 3ου παιδιού έφθασαν τις 900, ενώ σήμερα υπερβαίνουν τις 800. Συσσωρευτικά, χιλιάδες τρίτα παιδιά γεννήθηκαν την παρελθούσα 20ετία στη Θράκη, εν πολλοίς χάρις στο επίδομα αυτό της Εκκλησίας της Ελλάδος και των πολλών ευγενών ανθρώπων και ιδρυμάτων που κατά καιρούς το στήριξαν γενναϊόδωρα.